

SZENTEGYHÁZI

III. ÉVF. 8. SZÁM
1994
augusztus

A GYERMEKFILHARMÓNIA ALAPÍTVÁNY LAPJA
MEGJELENIK HAVONTA

HÍRLAP

TEMETÉS

Búcsúzol valakitől. A tisztelet hozott a sírja mellé, a szeretet? Talán mindkettő. Halott. Tudod. Ám érzed: élőbb mint amikor élt. Benned. Míg élt, közel volt és távol. Most már szüntelen veled. Érzed a temetésen, kilépett ő az időből. Ezentúl egyszerűen van. Nem változik. Magadban hordod halottad.

Te még élsz.

A temetés nem mindennapi esemény. Halottaink azonban az élőknél elevebbek bennünk. Egy mozdulat, egy hangsúly, egy kötődés valamely helyhez. Érzed, tovább él. Aztán elfog a kétség. Csak benned?

Temetés. Koszorúk. Virágok. Megszakadt kapcsolat. Ám te élsz. A megszakadt kapcsolat száz új után kiált. Ne tagadd. Az élet a gyászban is több, mint a halál. Halál. Élet. Megmondta már valaki, mi a kettő? És ha egy csupán?

Hogy ő lenne a koporsóban, akit szerettél? Legkevésbé hiszed. A teste. Nem ő maga.

A Sír nem börtön. Emlékhely csupán. Őrzőhelye a csontoknak. A pomak. De a csont, a hamu, a por nem ő, mert ő valaki volt. Itt csak valami maradt meg belőle.

Állsz. Nézed a sírgödört. Repedés a mindenségben. Nem zárt gödör, hanem inkább hasadék, melyen át a halálon túlra látok. Nekem, kétségek közötti remény. A remény pedig az örömök hajnala. Itt hasad rám a temetésen.

*Mácz István
ceglédi polgármester*

Fájdalomtól megtört szívvel, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy a drága jó gyermek, testvér, unoka, rokon, iskolatárs és jó szomszéd,

Molnár Tünde

életének 14. évében, 1994 augusztus 29-én, tragikus hirtelenséggel, a betegek szentségével ellátva eltávozott az élők sorából. Szerető, nemes szíved jóságát nem érezzük többé. Magaddal vitted a mosolyt és a melegséget, amely betöltötte otthonunkat.

Farkas Árpád

Avaron

*Orra bukva az avaron,
forogva mennyköves határon,
az ember mondja a magáét,
mint akit nem vertek még szájon,
mint aki lélegzetet is
e föld gyomrából vesz már,*

*kövek köhögnek tüdején,
nyelvére agyagos sár
tapad,
hogy érezze,
ne csupán látva lássa
a földet, honnan vétetett
a fel-feltámadásra.*

*Orra bukva az avaron,
és menni tovább mégis,
ébreszteni a nagyranőt,
de alvó jegenyét is,
nem hagyni, hogy a fenyesek
zöld tűkkel beférceljék
mindazt, mi mitosztalan már,
de lelkiismeret még—*

*Orra bukva az avaron,
a veszélyt megkeresi,
derékig csonterdőben is
csak menni, egyre menni,
mint kire országló erőt
s egy ilyen földet szabtak,
hogy óvja lélegzeteként
e keserves hatalmat!*

Tisztelettel ajánlom elolvasásra Farkas Árpád Avaron című versét: a szülőknek, a tanár úrnak, a gyermekfilharmónia tagjainak, a kísérőknek és minden velünk érző ismerősnek.

Sz.K.

A baleset

Az M7-es főút mellett van a Posta épülete. Kétszer két sávossal (középen járdasziget) a gyalogátkelő. Az út kétoldalán jelzőlámpa, a járdaszigeten úgyszintén. A Postával szembeni fagyizóból Tünde a postánál rá várakozó Zsófiékhoz indult. Már pillanatokra a zöld lámpa. A járdaszigetre érve nem állt meg a piros jelzésre, hanem tovább iramodva a duplasávra ugrott, ahol az éppen szabad utat kapott kocsi hirtelen lefékezett. Így tovább folytatva útját a jelzőlámpa melletti szabad sávban haladó német kocsi elé ugrott. A bal karja a lámpába akadt, feldobta testét a motorház-tetőre, fejével a szélvédő oszlopát és a szélvédőt találta el. A féknyom 13,1 m. Feltehetőleg 50 km/h sebessége volt az autónak. A helyszínről a kislányt mentő vitte Szárszói, onnan helikopterrel Pécsre vitték, az idegsebészeti klinikára, ahol gépi légzés segítségével augusztus 29. déli 13 óráig életben volt. Súlyos agytörzsi roncsolása és egy balkar törése volt.

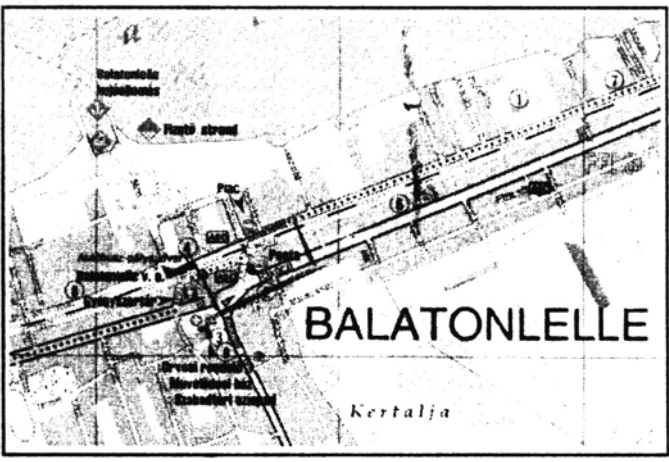
H.S.

Kései töprengések

A baleset pillanataiban az elkeseredettség, ijedség oly erős volt, hogy a leglényegesebb kérdések mind utólag fogalmazódtak meg bennem. Hogyan tovább? Mi lesz a kislány sorsa? Mi lesz a Filharmónia és számtalan más elkezdett komoly munka sorsa? Egy hét után, mikor a tragédia részletekre bontódhatott, tisztulni kezdett a köd, rendre felmerültek az alternatívák, lassan-lassan kibontakoztak a válaszok, előbb a gyerekek, később a felnőttek számára is. Bennem a "miért történt mindez?" kérdésre kavargó a zűrzavar. A Gondviselés, ami végigkísérte ledolgozott éveimet, pillanatra cserben hagyott. A "ki a hibás" kérdés válasza órákig sorolható: a német nagymenő? — a pillanatnyi figyelmetlenségéért életével fizető legkedvesebb kórustagom? — Haáz Sanyi, amiért nem zárta be az üdülő kapuját? — a csoportvezető, aki székelvényeket vasalt és nem fogta a csapata kezét egyfolytában? — a szokatlanul gyorsan átváltó jelzőlámpa? — az előző napi koncert utáni eufória, amely megrészegítette és meggondolatlanná tette a gyerekeket? — a táboron belüli szervezatlenség? Százféle kérdést lehetne feltenni.

Tőlem négy ízben kértek gyerekek a postára (többek között Zsófiék). Megfelelő útbaigazítás után elengedtem őket. A szereteteinek vásárolni vágyó kislány egyedül, magányosan bolyongott el. A tragédia bekövetkezett. Visszafordítani nem lehet. A Molnár Tünde szüleinek fantasztikus józansága, óriási lelkiereje az, aminek a Filharmónia-tornénk további részét köszönhetjük. Ildikó néni szerint: "Tünde is úgy szeretné, hogy tartsák meg a hangversenyeiket". A Molnár család erőt adott a szörnyű csapás elviseléséhez, a munka folytatására kérlelnek. A gyász viszont mindenképpen szünetet igényel. Ahogy nem vesz piros ruhát a szerettei halálát sirató, úgy én is kirívónak találnám a további hangversenyzést. Ezt az egy, másfél éves szünetet, ha túléli az ÜGY, akkor talán még felcsendülhet az "Üdv rád és hazád népére..." Lellén és Balatonbogláron, ahol igen nagy szeretettel vettek körül. A lellei polgármesteri hivatal munkaközösségének, személyesen Szűcs László polgármesternek, sofőrjének Novák Ferencnek, Bősze Istvánnak, Magyar József alezredes úrnak, Borosán Károlynak együttérzését és fáradhatatlan segítségét soha el nem felejtjük. Köszönet boglári barátainknak — Kalász József, Kalász Zoltán, Vadász Erzsébet, Pál Márta (Lelle) —, akik a bajban azonnal megkerestek és lelki támaszt nyújtottak.

Haáz Sándor

Mint hulló csillag

Úgy tartják, legnagyobb fájdalom az édesanya, a szülő lelkeében van, aki gyermekét veszíti el... De fájdalom van a tanító, a tanár, az osztályfőnök, az iskola közössége lelkeiben is, ha elveszítik tanulóikat, diákjait. A fájdalmat talán nem is lehet szavakkal kifejezni... Itt a szó nem elég. Itt a szó nem segít, kevésnek bizonyul.

Molnár Tünde elvesztésének fájdalmát csak átérezni tudja a 2-es számú Tamási Áron Iskola közössége, szavakba foglalni nem.

De szavakba tudjuk foglalni az ő megkapó, kedves egyéniségének lényegét, magunk elé tudjuk képzelni napsugaras ragyogó szemét, mint egy CSILLAGOT, ártatlanul mosolygó kíváncsi arcát, azt a természetességéből fakadó mindenkori érdeklődő tekintetét, ezt a tudni és tanulni vágyó tekintetét.

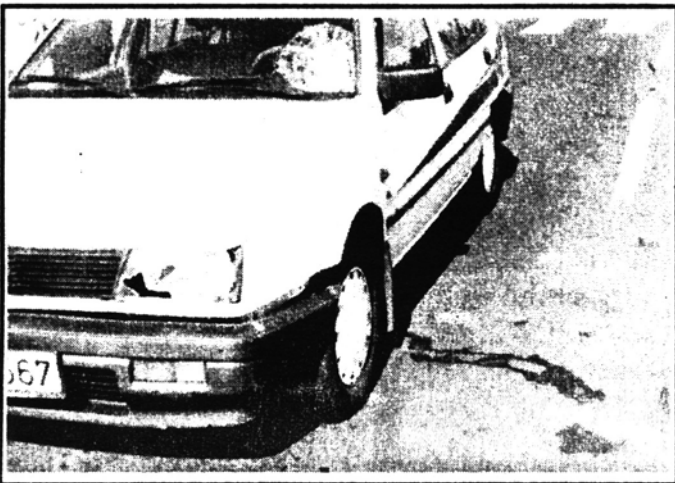
Ha évek múltán bármelyik tanárját megkérdeznék, hogyan emlékszik Molnár Tündére, bizonyosan így fog felelni: az állandó tanulmányi tudniakarással jellemezte. Segítőképző, állandó érdeklődő, kedves egyéniség volt, akit mindenki szeretett és aki mindenkit szerett. Ez a szívjóság egyéniségéből származott és beragyogta egész lényét.

Hogy mit jelentett Molnár Tünde a 2-es számú iskola közössége számára? Ha pedagógus egy nagyon pozitív, sok jó tulajdonsággal felruházott, kedves, tanulni akaró diákra példét szeretne mondani ŐT említené. Hiszen a volt VII.C osztály példamutató viselkedésű, kitűnő tanulója volt, aki bármilyen szinten képviselte az osztályt, legyen az tanulmányi előmenetel, jó magaviselet, vagy kulturális tevékenység (ének és színjátszás).

Bizony üres lesz a pad, a VIII.C osztály, az iskola, Nélküled, kedves Tünde. Üres lesz a színpad, a játszótér, a tornapálya is Nélküled.

Az ürességet azonban betölti az emlékezet, az EMLÉKED, a kedves, villogó egyéniség emléke. Ez örökre élni fog szívünkben és lelkünkben.

A 2-es számú Tamási Áron Iskola közössége nevében
Both Gizella

Naplőrészletek — '94

Naplók fekszenek előttem. Beleolvasok, válogatok, keresem a lényegét, mit érdemes kiemelni a szívesen vállalt házfeladatokból. Egységes egésszé formálódik a mondanivaló, "a Baltoni turné 1994" képe. "Fehér, piros, fekete. Jól figyelték, kérem?" Mácz István ceglédi polgármester gondolatai fogalmazódnak újra bennem és minden naplóban; szimbólum értékűvé válnak a székelyruha színei. "Fehér: a hit, az Isten-emberi kapcsolatot tisztasága, megtörhetetlen erőssége. Piros: a szerelem, a boldogság, ugyanakkor a szenvedés, a fájdalom. Fekete: az elmúlás, a halál — a Hiány. És ez természetes. Ennek a népképzőművészetes, hogy a tiszta hit mellett a boldogság és a fájdalom színei szerepelnek, természetes az is, hogy mindezek mellett a Hiány színe is megjelenítendő." Nem szó szerint idézem a polgármester új gondolatait, de a lényege ez. A lényeg ez. Egyebet sem kell tenni, csak a naplók olvasásakor rábólintunk: ez a fehér. Ez a piros. Ez a fekete.

Az osztálynyi gyermekcsereg sem tesz mást: leírja fehér-pirosan-feketén az eseményeket, véleményeket, érzéseiket. Fehérrel mond a fehérre, pirossal a pirosra, feketével a feketére. Mindezt olyannyira meggyőző őszinteséggel, hogy arra kérem a Kedves Olvasót: ne úgy olvassa az alábbiakat, mint egy filharmónista naplóját, vagy mint több filharmónista összevágott naplőrészleteit. Úgy kell olvasni, mint a filharmónista naplóját, aki az Igaz jegyében él. És mond. Nem el-beszél.

VIII. 17-18 (szerda-csütörtök).

"Este 8 óra volt bejelentve az indulás. Miután már szép számban összegyűltünk, megkezdődött a buszban az ülőhelyek megszerzése, ami igazi honfoglalásnak felelt meg. A csomagokat begyűjtöttük a csomagtartóba, majd elbúcsúztunk szüleinktől." "Ütközben megálltunk Korondán, ahol lehetett vásárolni különböző kerámiákat." "A határhoz hajnalféltérkeztünk és szerencsére rövid várakozás után átengedtek a határon." "Ütközben leöntötték Temérdek Enikő útlevelét kávéval és már azonnal gondolkodott, hogy stoppal menjen-e haza vagy vonattal, ha nem engedik át a határon. A vámos, amikor meglátta a kávé útlevelét, nem szólt semmit, csak beleütötte a pecsétet és továbbment." "Borsnál hagytuk el Romániát. Két és fél óra várakozás után átengedtek az anyaországba. A Balaton csodálatos környékét Budapest felől közelítettük meg. Tervebe volt, hogy megállót tartunk. Budapesttől 50-60 km-re voltunk, amikor esni kezdett az eső. Odaértünk Budapestre, az eső nem állt el, a megállást nem halasztották el." "Sokat vásároltunk egy piacon." "Este fél 7-kor értünk Balatonboglárra." "Itt izletes vacsora várt, majd lehetett választani, hogy hol akarunk aludni: a bentlakásban vagy a leánykollégiumban, ahol a tavalyi is voltunk. Mi a kollégiumot választottuk, kiderült, hogy mindenki tavalyi helyét akarja elfoglalni. Ez volt a kinek sikerült, volt a kinek nem (itt van pl. az én esetem)." "Ótágyas szobákat kaptunk, minden szobában külön WC és fürdőszoba van, nagyon jól érezzük magunkat." "Nagyon tetszett a kollégium, minden szép és tiszta volt, és mi is törekedtünk, hogy óvjuk a rendet és a tisztaságot. Jó meleg vízzel lezuhanyoltunk és lefeküdtünk, mert nagyon fáradtak voltunk."

VIII. 19. péntek

"Reggel mikor felkeltem egyből letusoltam és felöltöztem. Megvettem az ágyat, és mire megfésülködtem és jól elkészültem, akkor már kellett menni reggelizni." "Reggeli után a zenészeket elküldték a hálóba próbálni, a kórus az ebédelőben maradt. Elénekeltek egy pár éneket, majd megtanultak a Bier hier II. szolamát. A próba után aki akart, mehetett fürdeni." "Egész délelédig a strandon voltunk. Az ebéd után 5 óráig szabadok voltunk, és ezalatt a hálóban kártyáztunk és közben jóslottunk is, aztán szóltak, hogy kell menni öltözni." "Este fél hétkor bementünk a Platán strand színpadára, ahol beszédet mondott a balatonboglári polgármester. A beszéd után mi léptünk fel és én olyan ideges voltam, hogy fog-e sikerülni a koncert, mert a tanár úr megígértette, hogy ha nem fog sikerülni, akkor nem kapunk forintot. Az eső közben megzavart és nem tudtuk elénekelni az egész éneket." "Élég jól sikerült a koncert, de azt hiszem, hogy jobbnak lehetett volna." "Azt mondták, hogy itt lesz Göncz Árpád köztársasági elnök, de nagy csalódásunkra állami okokból nem jelent meg." "Koncert után vacsora, majd elmentünk egy Lorenzo koncertre. A koncert nagyon tetszett, majd nagyon későn lefeküdtünk."

VIII. 20., szombat

"Reggel költene, hogy keljünk már fel, mert már mindenki elment reggelizni. Kiszódkódtunk az ágyakból, irány

a fürdőbe. Megmopsakodtunk nagy szaporán, majd rohantunk reggelizni. Reggeli után nekiláttunk hegedülni. Erre fel lerohan egyszer a tanár: — Jaj, de hamis az a szó! Végre letehettük a hegedűket, majd öltözés a koncertre." "10 óra körül elindultunk a koncert színhelyére, ahol éppen egy fúvószenekar játszott a Carmen-ből a Bikaviadal című darabot. Közben kisütött a nap és a koncert már szép időben zajlott."

"A koncert elég jól sikerült a Platán Strand melletti színpadon, csak az volt a baj, hogy a közönség elég zajos volt. Mindenki járkált, vásárolt, a közelben díszkaszámok mentek egy maximumra felhúzott magnóbnál, s mindezek nem igazán vágtak össze a komoly népdalokkal és az ünnepélyes méltóságú himnuszokkal, amiket előadtunk. A koncert után egy néni fizetett nekünk, egy párunknak, egy-egy pohár üdítőt, ami ugyancsak jól esett kiszáradt torkainknak." "A legelvezetesebb az volt, mikor koncert elején a tanár nem Sanyinak, hanem Haáz Istvánnak szólították." "Koncert után megnéztük az ejtőernyősöket, akik éppen akkor ugrottak le. Nagyon izgalmas volt." "Ezután sorba álltunk és elmentünk ebédelni. Ebéd után 4-ig szabadok voltunk." "Sebtében fürdőruhába öltöztünk és megpróbáltunk rohanni a Platán Strand felé, amit persze megakadályozott a hatalmas tömeg. Mikor végre a Balatonba pancsolhattuk le egymást, már el is felejtettük a meleget, és a tömegben a lökdösődést, tülekedést." "Ferencz Enikő vezetésével elmentünk a csúszdára, és arról szódkódtunk a Balatonba. Egy-két korty vizet megittunk, de attól nem tojtunk be. Még annak ellenére sem, hogy a fiúk felfusztagtattak. Egy pillanatban kijöttünk a vízből. Rohadás a hálóba, törülközés után öltözés a felvonulásra." "Sajnos, egy kicsit megkéstünk, ezért egy jó darabot rohantunk, amíg beértük a menet végén lévő fúvószenekart. Ütközben jó nagy, lágy, gusztyos löcitra moka lépkedtünk bele. A nyomunkban sorakozott föl a Filharmónia zászlója alá a "székely hadosztály" és négyes sorokban menettelünk végig az utcákon nagy tömeg, rengeteg BB-s zászlócska, fényképezőgép és videokamera előtt." "Du. 6-7 körül vége volt a felvonulásnak, és vártuk, hogy felszálljon az az óriási léggömb, ami az orrunk előtt tornyosult." "Nekem a legérdekesebb élmény a felszálló léggömb volt. Arra a gondolatra, hogy milyen végtelenül messze látni onnan fentről, és milyen parányinak is látszhat a világ, a végtelenség érzése felerősödik. Hát ez borzongatót meg." "A léggömb egyik oldalán A pezsgő alkalmakra és a másikon Nincs jobb, mint a BB." "Vacsora után átöltöztünk, visszamentünk a színpadhoz Bródy János koncertre. A koncert végén bementünk a színpad mögötti öltözőbe és autogramot kértünk Bródytól." "Végre megkezdődött a tűzijáték. A tavalyi nagy taps és rikoltozás helyett, most egyre csak azt hajtogattuk, valahányszor felröpült egy tűzijáték: A-a-a-szta, Oa-a-a-szta, a körülöttünk állók nagy derűtségére. A tűzijáték szikráit hullócsillagoknak képzeljük." "A tűzijáték után még egy órát lehetett maradni, de fél 12 után — utasítás szerint ágyban kell lenni."

VIII. 21., vasárnap

"Reggel korán felébredtem és ébresztésgig mászkáltam. Felöltözve az ebédelőbe rohantunk." "Ma van a Boglári Szűret utolsó napja. Reggeli után próbáltunk egyet az étteremben. Ezután visszamentünk a szobánkba és olvastunk 10 óráig. Az olvasáshoz zenei aláfestést is kapunk, mert a harmadhegedűsök, a csellós és a bőgős a mi szobánkban próbált." "11 órakor elindultunk koncertre a rekkenő hőségben. Koncert alatt mindenkin gejzirek fakadtak." "A boglári koncertjeink érdekessége, hogy minden nap többen gyűltek az előző napnál. És még állandó hallgatóknak is örvendhettünk." "A sikeres koncert után volt az ebéd. Ebéd után kaptuk a várva-várt fizetést, 300 forintot." "Voltak egy páran, akik még ebéd előtt átöltöztek, de ezzel csak azt érték el, hogy amikor fizetésosztásra került sor, azok kaptak utójára, akik civilben voltak. Jóska bácsinak volt egy kis esze, mert maga

elő kötött egy székelykötényt, és így nem kellett kivárja a nagy sört." Majd a tanár úr azt mondta, hogy estig ki se másszunk a Balatonból." "Ma minden érzékemmel megízleltem a vizet. A Balaton vizét. Hidegét, melegét, selymességét, lágyágát, hatalmaságát, homokosságát." "A tanár úr fizetett egy fagyit Lőrincz Móninak, mert megmentette 2 öreg néni életét a vasúti átjárónál. Szerintem Bardócz Laura is megérdemelte volna a fagyit, mert amikor bevonultunk a színpadra, akkor észrevette, hogy elől mankóra támaszkodva áll egy öreg néni, leszaladt és vitt egy székelt neki. Örömmel a néni arcán azt a hálás mosolyt, amivel végignézte a koncertet." "Délután jó darabig lubikoltunk. Egyszer kijöttünk a vízből. Nagyjából meg voltam száradva, főleg a hátam jó meleg volt, mire az egyik bánya egy kicsi flakon hideg vízzel hátulról, észrevétlenül leöntött. A válasz egy jó letolás volt." "Ezután visszamentünk a hálóba, letusoltunk és elmentünk vacsorázni. Vacsora előtt azonban még történt valami: Rita felvette magára a székelyszoknyát (kötény nélkül), egy fehér rövidujjú blúzt, a fejére egy fehér strandkalapot tett és egy sötét napszemüveget a szemére. Annyira neveltségesen festett, hogy azt mondtuk neki, hogy ha így le mer menni a tévézőkhöz és ott le mer ülni egy kicsit, akkor veszünk neki egy ezüstgyűrűt. Sokat kellett biztassuk, de végül is lement a lépcsőkön nagy págyimentesen, leült egy fotelba. Mi álltunk a szavunkat, úgyhogy miután átöltözött, mehetett is vásárolni." "Vacsora után összepakoltunk." "Pakolás után egy rakás viccet mondtunk és röhögünk jó nagyokat ezeken a vicceken, amit nagyjából Molnár Tünde mondott. Egyszer csak elaludtunk Ferencz Enikővel egy ágyban. Csak azon csodálkoztunk, hogy egyikünk sem gurult le a földre."

VIII. 22., hétfő

"Utolsó evészet a nyáron Boglárán. A menyei ízek: méz, vaj, tej. Hm...összefut a nyál a számba, ha rágon-dolok. A köszönjük szépen helyett megható himnusznak és már indulóféliben is vagyunk." "Fél 10-kor indultunk el Bogláról és negyed 11-re odaértünk Lellére. Lellén el-szállásoltak egy táborba, ahol csak 20 méterre van a Balaton." "Egy kicsit rossz volt megválni a nagytűlű boglári szállásunktól, de itt Lellén sem éppen a pokol feneke." "Lellén a környezet pótolja azt, ami a szobában hiba." "Amikor kipakoltunk, igyekeztünk mindentelével kitélni az időt ebédig, mert mindannyian nagyon éhesek voltunk. Volt aki fürdött, volt aki olvasott, volt aki aludt." "Ebéd után ismét mindenki azt csinálhatott, ami csak tetszett neki. Este 7 órától levonultunk Földvárra szere-pelni." "Nyüzött arcok, álmos, bágyadt képek, nagy hőség, fekete harisnya, vastag székelyruha, ezt összevetni, kifesteni, s elképzelni a színpadon. Ház biza lehangelő. És mindezekhez képest jó koncertünk kerekedett." "A tanár szavai: Ilyen művelődési ház talán egész Romániában nincs, mint itt Földváron. Csillogó-villogó steril terem, tele virágokkal, igaz, hogy fele művirág, de azért szép." "A koncert alatt sokan rosszul lettek. Engemet is környezett a rosszullét, de mindig biztattam magam: "ne add fel", "most mindjárt vége". A koncert után az étterem vendégei lettünk." Kaptunk egy nagyon finom vacsorát, de az olyan finom volt, hogy nem hiszem, hogy a kiszolgálónők egy üres tálat is vissza vittek volna. Nagyon finomak voltak a hűsítők is, amit kaptunk." "A vacsora után a pincér jégkrémet is osztogatt, melyből én is kaptam. Egy bácsitól földvári jelvényt, zászlókat, térképet kaptunk. Utána fel az autóbuszokra, és indulás vissza Lellére." "Miután visszajöttünk diszkót rendeztünk a társalgóban, ami kb. negyed 1-kor ért véget, mert bejött egy néni a szomszédból, hogy a hangos zenétől nem tud aludni." "Bizonyára jól fog esni az alvás, mert mindenki nagyon fáradt, pattanásig feszülnek az idegek, türel-metlen, veszekszik, este nem akar elaludni, s csak reggel érzi, hogy fáradt, s hogy még aludna, ha engednék, de akkor már késő."

VIII. 23., kedd

"Reggel fényes napsütésre ébredtünk, pontosabban ébresztettek, hiszen a késői elalvás miatt nagyon kevesen ébredtek föl maguktól." "Délelőtt a kellemes, langyos vízben fürdöttünk, a kiszótt játékokkal játszottunk. Végre felharsant az ebédidőt jelző trombitaszó és mi hanyat-homlok rohantunk enni." "Ebéd után beszélgettünk, tolasztunk, játszottunk." "Fél 1-kor a Villanella kiskórus néhány tagja elpróbált néhány kánont, amit egy kopja-faavató ünnepségen kellett volna énekelni." "A próba alatt sokat kacagtunk, mert a tanár úr sokat viccelődött. A próba után ismét kimentünk a Balaton partjára." "A vidám percek után jött a borzasztó hír: MOLNAR TUNDET BALE-SET ERTEI!...

...Óriási tömeg várakozik a jelzőlámpák piros fényei előtt, melyek végre zöldre váltanak. A tömeg elindul a fehér csikkal jelzett útszakaszon, viszont egy kékruhás szőke lány ábrándozva másfelé bámul, és nem figyel fel, amint két barátja a tömegbe vegyülve eltűnik. Túl-ságosan későn kapott észbe és indul el a pirosra váltó lámpák felé, viszont a zebrán való átjutás óriási csattanással végződött. A lány előtt elsőtétül a világ, egyszerre érzett fájdalmat és ijedséget, amely annyira előntötte egész lényét, hogy elvesztette eszméletét." (Király Erzsébet)

"Amint egy helyen nézegettük az üdvözlőlapokat és folyóiratokat, ismerős fűttenést hallottam az úti másik oldalról. Oda néztem és hát Molnár Tünde int, hogy menjünk oda, és én visszaintettem, hogy ő jöjjön ide. Tovább nézegettük a lapokat és egyszer mellettünk volt Tünde is. Vettem gyorsan egy Tihanyt, majd Tünde hívott minket egy ABC-be, habár mi úgy gondoltuk Sacival, hogy visszafelé vásárolunk, de vele mentünk. Egy helyen olasz fagyit árultak, és én gondoltam megkóstolom. Vettem egy duplát (banán, áfonya) és Saci szimplát (vanília). Tünde pedig nem vett egyet sem. Megérkeztünk az ABC-hez és én gondolkodtam vajon szabad-e menni fagyival, de mivel nem láttam semmi jelzést, bementem. Minden volt, amit szem-szaj kíván. Ezután elmentünk egy papíros boltba (ahol nem vettünk semmit), majd egy új ABC-be, ahol elég sok mindent vettem. Miután bevásároltunk megkérdeztem Tündétől, hogy menjünk-e haza és ő azt mondta, mehetünk. Elindultunk és megérkeztünk egy négysávos úthoz. Mind a hárman átjöttünk az első zebrán, a lámpa zöld volt, majd megálltunk a járdán (sziget), és Tünde megkért, hogy adjak neki 20 forintot próba, hogy menjen vissza fagyijért. Én mondtam, ne fusson most vissza a zebrán, hiszen visszafelé is tud venni, de ő nem tárgyalt. Így hát én gyorsan odaadtam neki a pénzt és átmentem a második zebrán is, ahol még mindig zöld volt a lámpa. Saci már azelőtt átment, mielőtt én odaadtam volna Tündének a pénzt és le volt ülve a posta kerek lépcsőjére. Én is leültem melléje és arról kezdtünk beszélgetni, hogy vajon megérkezik-e az üdvözlőnk haza, mielőtt mi megérkeznénk. Egyszer csak odanéztem az útra és láttam, hogy Tünde ott áll a szigeten és nyalja a fagyiját. Ismét beszélgetni kezdtünk, majd csak egy hatalmas nyikorgó fékre kaptuk fel a fejünket. Én csak annyit láttam, hogy Tündét megtolja egy fehér luxuskocsi eleje, majd mintha cigánykereket vetne felrepül és összerogyik a kocsii oldalánál. Én azt hittem, hogy az egész csak film, de amikor láttam, hogy leáll a forgalom, már minden világosodott." (Sánduly Zsófia)

"A vacsora után a tanár bejelentette, hogy megyünk koncertezni. Ezen a koncerten nem énekeltünk vidám dalokat, én úgy képzeltem el, mint egy szertartást, amelyiken a leghatalmasabbat kértük, hogy segítse meg Tündét. A Boldogasszony anyánk című ének előtt említette a balesetet a tanár: hogy a Filharmóniának óriási szerencsétlenség érte, egy közülünk élet-halál között lebeg... és hogy ha nem gyógyul meg, akkor ez az utolsó koncertünk. Ez azt jelenti, hogy vége a Filharmóniának. Ekkor már mi sem bírtuk tovább, mindenkinél a könnye szinte akaratlanul csordult ki, én eddig a pillanatig nem is fogtam fel, hogy mi történt, olyan hihetetlen volt. (...) Hogy érünk haza? Nem lehet tudni. Ha életben marad, akkor még van remény, hogy a Filharmónia tovább működik. Ha meghal, akkor nemcsak ő fog meghalni, hanem száz nemtudomhány gyerekből egy darabocská. Nem tudom, hogy lehetett volna ezt megakadályozni, én hiszek a sors kezében, ennek így kellett történnie. Most sokan azt fogják írni: a tanulság az, hogy nem megyünk át a pirosra. Ha életben marad, akkor Tünde fog a legtöbbet tanulni. Ha meghal, akkor megtudjuk, hogy mit jelentett nekünk a Filharmónia. Én így is, úgy is ki kellett volna álljak, de nem mindegy, hogy nekem szűnik meg a Filharmónia vagy a Filharmónia mindenki számára." (Dániel Ibolya)

"Lehajtott fejfel csendesen indultunk a koncertre. Amikor kijöttünk a járdára a tanár úr megállított és azt mondta: — Gyerekek! Mindnyájan tudjátok mi történt ma délután. Tünde a pécsi agysebészeten fekszik súlyos állapotban. Kötelességünk nekünk, hogy egy szép koncertet tartsunk, amely lehet, hogy az utolsó. De mindenképp bizzunk Istenben. Csak a lassú, komoly darabokat fogjuk előadni. Ezekre a szavakra csorogni kezdtek a könnyeim, s csodálkoztam, hogy a tanár úr is hogy tudja kimondani ezeket a végzetes szavakat (...) A szomorú hangulat, lehagoltság ellenére a koncert mégis szép volt. Talán azért, mert volt mire fogni a hibákat, de lehet, hogy azért, mert szívből énekeltük,

mintegy imaként felajánlva Tünde gyógyulásáért. Nem mindig, de most komolyan átértéztük azt, amit énekeltünk. Minden éneket volt valami, ami a gyászra, elmúlásra, halálra, Tündére emlékeztetett. Nem lehetett nem gondolni rá. Lassan eltűntek az arcokra ráerőszakolt mosolyok, s helyükbe könnyes szemek, sápadt, vagy nagyon kipirult arcok kerültek.... A Ne aggodalmaskodjál akkordjai már-már könnybefulltak, de szerencsére ez volt az utolsó szám. Nem is bírtuk volna tovább. Alig értünk le a színpadról. Mindenki zokogott, sírt. Alig tudtak a felnőttek vígasztalni bennünket. (...) Imádkozni fognak érte és az ének szavaival vígasztalódtunk:

Bizakodjatok, jó az Úr, Jósága éltet." (Lőrincz Mária)

VIII.24., szerda
"Egy szomorú napra ébredtünk, olyan perc nem volt, hogy Tündére ne gondoljunk." "Most jöttünk vissza a reggelitől, és megtudtuk, hogy helyreállt Tünde vérnyomása és ha így halad a gyógyulása, akkor nem-sokára megműthetik. Ez nagyon enyhe javulás, de "javulás". Ma a tanár úr és néhányan elmentek Pécsre. Azalatt, hogy teljen az idő és engedjen a feszültség versenyt szerveztek a nagyobbak." (A mai napról részletesebben a Kacagni, míg a kacagás / titokban zokogni tanul. kezdetű motívóval fémjelzett cikkben olvashat bővebben a kedves olvasó.)

VIII.25., csütörtök
"A szokásos időpontban, fél 9-kor volt a reggeli. Mióta a baleset megtörtént minden reggel szorongva várjuk a Tündéről érkező híreket, amiket a tanár úr, a napi programmal együtt a reggelinél szokott elmondani. Ezt tudtuk meg: a szívverése és vérnyomása normális, de állapota még mindig válságos. A napi programot illetően pedig azt, hogy este 8-kor koncert a lellei kultúrházban." "Mivel esett az eső délelőtt mindenki pihent, olvasgatott, tévézett." "Lassan közelgett az ebéd. Ebéd után készültünk a lellei iskolát megnézni. Az iskola nagyon szép volt. A tantermek és tankönyvek nagyon kedvesek voltak. Közél sem hasonlíthatok a romániai iskolákhoz. Például az, hogy a fal az iskola úttal szemben levő, főbejárati oldalak üvegéből vannak, ami nálunk egy fél napot sem tartana. Hosszan néztük a tantermeinket, miközben zuhogni kezdett az eső. Mire végeztünk a béméskodással, akkor megérkezett a Fiat, annyira rendes volt Jóska bácsi." "Este 8 órakor volt a koncertünk Lellén. Koncert előtt megismerkedtünk egy 12 éves kislánnyal, a neve: Gál Cecilia. Nagyon kedves kislány volt, aki arra kért minket, hogy ő ideadja a címét, és mi írjunk neki néhányszor levelet. Mi megfogadtuk, hogy fogunk írni." "Előttünk a lellei kultúrház csoportjai szerepeltek: citerások és néptáncosok. Nagyon tetszett." "8 órátlól mi foglaltuk el a színpadot." "A koncert szeri-ntem nagyon jól sikerült, a lellei nagy szeretettel tapsol-tak nekünk. A néhány vidámabb szám ellenére mégis alig tudtam visszafogítani kitörni készülő könnyeimet a Bol-dogasszony, Hej, én édes jó Istenem, Ne aggodalmasko-djál, és Székely himnusz alatt, melyeket imaként énekeltük Tünde gyógyulásáért és a tanár úr megkérte a közönséget, hogy ők is mondjanak legalább egy halk fohászt a kislányért." "A koncert után kekszet és üdítőt adtak." "Közben ismét eleredt az eső." "Most az Ikarusz volt a megmentőnk, aminek ismét nagyon örültünk. A koncert után azt rebesgették, hogy Tünde állapota rom-lott, de én azt sem tudom, hogy mit higgyek el és mit nem." "Mikor jöttünk haza, egyből be az ebédlőbe, ott adtak nagyon sok hűsítőt. Megittuk, ami belénk fért." "Ezután volt egy kb. 2 óras diszkó. Közben megérkeztek Tünde szülei is." "1 óráig olvastunk, majd lefe-küdtünk."

VIII.26., péntek
"Nyolc órakor ébresztő, fél 9-kor reggeli. Ezután lázas pakolászás folyt, mert ebéd után indultunk Ceglédre. Borús esős idő volt. A tanár úr nem volt velünk sem az ebédlő, sem a reggelenél, mert Tünde szüleivel a kórházban volt. Ebéd után értek vissza. Tünde édesanyja velünk jött Ceglédre, az édesapja pedig Lellén maradt." "Ebéd után indultunk Ceglédre. Utközben megálltunk Budapestben és 13 percet álltunk itt, ahol felvettük Király Kingát, akit azelőtt elvittek kivizsgálásra." "Az úton aludtunk, beszélgettünk, játszottunk." "Cegléd előtt megálltunk és napraforgót szedett a társaság." "Mire odaértünk a város kedves, vicces polgármestere fogadott és a remek vacsora." "4 ágyas szobákban szállásoltak el, a Dózsa György bentlakásban, ahol tusol-tunk, beszélgettünk, majd imádkozás után elaludtunk."

VIII.27., szombat
"Ébresztő után rohanás a mosdóba, majd az ebédlőbe. Kb. 10-kor elindultunk vásárolni, városnézni és megnézni azt a színházat, ahol szerepelni fogunk." "Lát-

tunk egy gyönyörű szökőkutat, ahol oroszánokból folyt a víz és az alján rengeteg pénz volt bedobva. Igaz, csak fillérek voltak. Amiótan berendezték a színpadot, kap-tunk 100-100 forint fizetést." "Ezután csoportokra osztottak, minden csoport kapott kísérőt és elvásároltuk minden pénzünket." "Ebéd után megnéztük a polgérme-steri hivatal, amely annyira szép, hogy kastélynak is beillene. A Kossuth Múzeumba is elvittek, itt megtudtuk, hogy az épület 102 éve áll. Nagyon érdekes dolgokat láttunk, amik már 1848-ban is megvoltak." "A látogatás után elmehtettünk kézilabda meccsre is, ahol az udvar-helyiek játszottak németek ellen. Nagy szurkolás után — igaz, hogy csak a sofőrök és mi, egy pár fiú voltunk — az udvarhelyiek győztek. A meccs után öltöztünk szke-plóruhába és elmentünk koncertezni a Művelődési Ot-thon színház-termébe, előadásunk színhelyre. Az ud-varion mindenki kapott egy szendvicset, hogy legyen ereje a koncertre. Ez a koncert úgy kell sikerüljön, hogy ez turnénk utolsó koncertje, egyelőre az utolsó külföldi koncert, s ne adj'isten életünk utolsó koncertje." "Mint minden koncert ez is Bach Parasztkantáta részletével kezdődött, majd a Szép májussal, Töröl indulóval folytatódott, azután a magyar népdalfeldolgozásokkal. Ezeket követték szívtépő imáink: Hej, én édes jó Istenem, Boldogasszony, Ne aggodalmaskodjál, Székely him-nusz, amelyeket jőpár napja egyazon célért ajánlunk föl.. Tünde... Istenem, ha ez nem volna, milyen szépen vég-ződne ez a turné... a Törökinduló most az egyszer sikerült igazán jól... S még csak azt sem tudjuk, mi van Tündével... Biztos, hogy nincs jól, mert hanem mon-dának valamit." "A Székely himnusz előtt a polgárme-ster elköszönt tőlünk és mi is elköszöntünk a közönségtől, bocsánatot kérve tőlük, amiért holnap nem tudunk a templomban énekelni, mert kora reggel indu-lunk haza. Szerencsére, hogy a tanár úr már a himnusz előtt bejelentette ezt, mert azután már nem bírta volna elmondani. Csak azt mondta, hogy Osztály vigyázz!, meghajolt majd kisetett." "A koncert után szomorú hang-ulatban megnéztük a gyönyörű Szent Kereszt római katolikus templomot és elénekeltük az Eljöttünk mind... című kánonunkat." "A vacsorát egy olyan étteremben kaptuk, ahol szoktak enni a miniszterek is, mikor Cegléden jártak. Vacsora után kaptunk csokit, dobozos üdítőt, képeslapot, könyvet." "Vidám zene mellett pak-olásztunk, ugyanis a kantinban lakodalom volt. Megnéztük az ifjú párt is."

VIII.28., vasárnap
"Az este nagyon későn aludtunk el a lakodalmi zene-bona miatt. A lakodalmasok nem mentek még el, ezért egy másik terembe mentünk reggelizni." "Az útra is készítettek csomagot, rövid búcsúzkodás után hazafele indultunk." "A határhoz 12-re értünk. A vendégbusz és a Fiat hamar átment, mi egy órával később. Túrel-metlenül vártuk a hazaérkezést, mert tudtuk, hogy a szülein aggódva várnak." "Éjjelre értünk haza. Nagyon szomorú volt a szülőikkel a találkozás, mert minden szülőnek kimondhatatlanul fáj Tünde elvesztése. És őszintén együttérzenek Tünde szülei. Nagyon szeret-nénk, ha a tanár úrnak még továbbra is volna ereje fenntartani a kórust és a szomorú baleset után."

Hasonló véghkövetkeztetés minden naplóban. Az osztály szeretné folytatni a munkát, habár a jelentés állandósul: "Tanár Úrnak jelentem, osztályunk létszáma változó, hiányzik egy, készen állunk az óra megkezdésére."

Lehetne-e még mondani valamit? Leírni lehet: fizikai, kémiai, biológiai folyamatokat írhatunk fel, avagy hiányokról beszélhetünk, a diagnózist állíthatjuk fel csupán. Tudó ember nem tud többet mondani. Lélekkel bíró nem mer, nem akar többet mondani. A fájdalmat, a hiányt nem lehet lemérni. Mindez kivélesik a kimond-hatóság határán. Itt, most, nekünk érvényes gondolat: "Amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell."

Összeállította: Demeter Szilárd.

"...kacagni, míg a kacagás titokban zokogni tanul! játszani — s a játék titokban holt súlyossá komolyodik."

Ez lehetne a mottója annak a szerdai napnak — egyetlen szabadnapnak — amikor egy négytagú küldöttség utazott Pécsre, Tündét meglátogatni. Friss volt még a seb, jaj Istenem, mi van vele, vajon meggyógyul-e? — hangzott mindegyre. Tömeghisztéria lógott a levegőben.

Ekkor határoztuk el, hogy megszervezzük a Balatoni Olimpiát. Összeült a szervezőbizottság, s a "nagyfiúk": Szilárd, Vince, Brunyevác és Zozó rögtön jöttek az ötletekkel, írták a programot. Rövid időn belül indult a hirdető körjárat "közhíré tétetik és kidoboltatik" jelszóval a versenyek helyéről és idejéről. Kecsegtették a gyerekeket a díjak is: a földvári koncert utáni ajándékok egy részét díjaknak tartogattuk: diplomák, tolltartók, könyvek, kariókák, stb. jutott a nyerteseknek.

Meghirdették a következő versenyeket: ping-pong, tollaslabda, minifoci, kézilabda, akadályverseny, népdalverseny, elméleti vetélkedő... A szobrászverseny témája a Gyermekfilharmónia szobrának megtervezése a Balatonon. Naplóversenyt is hirdettek — a keddi tragédia — fogalmazás formájában.

Megbolydult a tábor. Csapatok szerveződtek, kb. 100 gyermek nevezett be a versenyre. Ebéd előtt a ping-pong és tollaslabda versenyek rajtoltak Zozó és Brunyevác bíraskodásával. Az ebédet olyan gyorsan ették meg, mint egy valódi katonai táborban. Az elméleti vetélkedőre VII csoport nevezett be, de a közönség is segíthetett, nyerhetett. A próbák a következők voltak: kérdések a filharmóniáról, földrajzi kérdések Szentegyházáról, irodalmi fejtörő, becsapós kérdések, anekdoták a nagyfalusiakról, szövegírás ismert dallam alapján a Filharmóniáról. Szoros küzdelem után a Király Erzsikéék csapata nyert. A Balatoni Olimpia foci és kézilabda meccsekkel folytatódott, leglelkesebb szurkoló Jóska bácsi volt. Köszönjük kitartását.

Íme az első helyezettek névsora
ping-pong: Gothárd Levente
tollaslabda: Ambrus Erika
foci: Zozó és csapata
kézilabda: Tankó Ilus és csapata
szobrászverseny: a Király család és Mihály Tünde
legszebb napló: Daniel Ibolya és Király Erzsébet

Nagyon nehéz szívvel, szívünk mélyén zokogva szerveztük ezt a versenyt. Hittünk és hiszünk abban, hogy ezekben a percekben Tünde szelleme, lelke velünk volt, ő adott erőt erre a napra. Hisszük, hogy velünk együtt mondja a vigaszt:

*Vegyetek erőt magatokon
És legelőször is a legegyszerűbb dologhoz
lássatok
Adódjatok össze, hogy oppant módon fel-
növekedvén
Az Isten is, aki végtelenség, valahogy
megközelítétek.*

D.I.

Első utam a Filharmóniával

Már nem is tudom megmondani, hogy hányadik koncertről vártam haza a fiamat szorongó szívvel, hiszen tudtam azt, hogy bármi történhet az utazás alatt. Az idej turnéra úgy nézett ki, hogy mind a két gyermekem elmehet és ezért úgy döntöttem a család, ha lehetséges lesz, én is velük megyek, hogy töltsük együtt ezt a csodálatosnak ígérkező 10 napot. Megvallom őszintén féltém is egy kicsit. Nem vagyok pedagógus és ha arra gondoltam, hogy mennyi gyerek, mennyi probléma lesz összerándult a gyomrom. Meglepetésemre a turné egész ideje alatt csodálatosan viselkedtek ezek a szentegyházi gyerekek. Nagyon rendesek, szófogadók, fegyelmezettek, őszinték, becsületesek voltak. Ezek a gyerekek igazán örülni tudtak mindennek, igaz gyermeki örömmel élvezték a csodálatos Balatont, a környezetet, ami sugallta a meleg vendégszeretetet, megbecsülést. Meggyőződésem, hogy sokan rengeteg életre szóló élménnyel tértek haza. A turné ideje alatt csodáltam ugyanakkor a tanár urat, aki képes 130 gyereket egy mosollyal meg a karmesteri pálcával olyan szépen összehangolni. Úgy láttam, hogy a gyerekek tisztelik, szeretik, s felfogják, hogy mennyi mindent tesz értük. Ugyanis egy ilyen turné megszervezése nem is olyan könnyű dolog, mint ahogy azt elképzeljük nagyon sokan.

Az is meggyőződésem, hogy kísérőnek lenni sem leánydalom. Borzasztóan nehéz, fárasztó és felelős. Rengeteg probléma van még amellett, hogy a gyerekekkel kell lenni, velük játszani, őket vigyázni, a köztük felmerülő ilyen-olyan dolgokat megoldani, a betegekről megfelelően gondoskodni, a ruhákat előkészíteni a szereplésre, vigyázni, hogy dolgokat ne hagyják szerte-szét és még sorolhatnám a rengeteg más dolgot. Én, mint szülő és kísérő úgy érzem, hogy mindannyian megpróbáltuk becsületesen elvégezni a ránk bízott feladatot. Erről majd a gyerekek többet tudnak mesélni. Az én részemre, s úgy láttam mindannyiunk részére ez a turné csodálatos volt addig a percig, míg meg nem történt a

tragédia, míg el nem gázolta a száguldó autó ezt a jókedélyű, vidám leánykát. Tünde volt az egyik gyerek, aki teljes énjével készült erre a turnéra. Igazán tudott mindennek örülni, boldogságtól csillogó arccal járt, kelt. Meg is fogalmazta a naplójában: "Én a piaci nézelődés és a Vidám Park csodálatába merültem el." Úgy láttam én is, hogy a kislány valósággal úszik a boldogságban, s fel is hívtam a figyelmét, hogy nagyon vigyázzon magára. Olyan jó volt vidám, csengő hangját hallani, de borzasztó, szívetszagató volt hallani a szirénázó mentő hangját, ami vitte az elgázolt, eszméletlen kislányt Siófok felé, ahonnan felénk robogott egy minden géppel felszerelt másik mentőautó. Én ott ültem a mentőben döbbenet, elkeseredetten, s néztem a Tünde körül forgolódbó pár embert, akik gyorsan, pontosan, szünettel, emberségesen, odaadón dolgoztak a nagy hőségben egy gyerek életének megmentéséért. Közben az egészségügyi helikoptert hívták, ami nemsokára meg is érkezett, és Pécs felé szállította a kislányt. Én ott maradtam, megkövültem álltam, és könnyens szemmel imádkoztam a Tünde életbenmaradásáért. Aztán a főorvos úr közölte, hogy sajnos, a kislány életben maradása nem biztos. Nagyon emberséges módon útbagazítottak s elindultam fájó szívvel, összetört szívvel a szépséges lelei üdülőfőudorba. A gyerekek már szomorúan, kedvetlenül, fájó szívvel készültek az esti koncertre, aminek a vége sajnos sírás volt. Sírt a szép számú közönség, a gyerekek, a tanár úr, a kísérők. Ettől a szomorú perctől kezdve még jobban éreztük a boglárlelleiek megerőltetését, emberségét, odaadását, segítőkészségét. Isten áldja meg őket, mindezért.

Ez az idej turné, sajnos, nagyon kemény, tanulságos és munkás volt mindenki számára.

Mindannak ellenére ami történt, kérjük a tanár urat — szülők és gyerekek egyaránt —, hogy ne hagyja abba azt, ami együtt jelent kultúrát, nevelést, közösségi életet, vidámságot, megtartó erőt. Ennyi gyermek úgysem tud megválni az együttélének örömeitől.

Balázs Eliza

ZÁRSZÓ ÉS LEVÉL HELYETT

Legszívesebben magánlevélben formálnám mondatokba a jóideje bennem gomolygó, de igazán "élesben" mintegy 24 órája életre kívánczozó gondolataim. Hogy nyilvánosságot kérek ennek a levél-félének, amelyet (hadd mondjam így) szerkesztőmhöz intéznék, annak egyetlen oka, hogy legfeljebb a műfaj magánjellegű, a téma nem az. Nem véletlen — mert soha semmi nem történik véletlenül — a fenti cím sem. Zárszó helyett: mert amikor '92 februárjában útjára bocsátottuk ezt a lapot, nekem jutott a megtisztelő feladat, hogy a Beköszöntő helyett-ben a kiadványt az olvasó figyelmébe ajánljam. És most: zárszó helyett, mert arra szólítottál fel, Kedves Barátom, hogy közzöljem az olvasóval, miszerint ezzel a lapszámmal a Szentegyházi Hírlap megszűnik. Sajnálom, Kedves Barátom, de ennek bejelentésére én nem vállalkozom, mert bármennyire is értem, sőt megértem az indítékaid, elfogadni nem tudom.

Mindketten tanárok vagyunk, talán ugyanúgy érezzük, tudjuk: amikor a muzsika szeretetére, a szép szó iránti érzékenységre neveljük a ránk bízott gyermek-lelket, nem az öröklét perselyére sandítunk, de nem is a Semminek ültetjük-ápoljuk a gyenge Növénykét. Soha el nem fogadható gyötrelme a tanári munkának, de kivédhetetlen velejárója az emberi létnek, ha egy kedves gyermek átlép az Örök Csendbe. Tudom, hogy főlöslegesség a szavak, a költő szava szerint is egyetlen fájdalom sem mérhető mással. Elnémult egy hegedű a Gyermekfilharmónia zenekarában, megtört az általad több mint évtizede olyan nagy gondal és (csak az irigység nem ismeri el) sikerrel munkált, csiszolt harmónia: az örökletbe suhant, már csak emlékből élő tündérré lett Tünde. Átélem és értem a fájdalmadat, kedves kollégám — mégis vitatkoznom kell Veled. Vitába szállok azzal a téves következtetéssel, hogy ezek után nem vállalható fel mindazt az erkölcsi felelősséget, amit ez a lap jelent. Vitába szállok azzal a gondolatoddal, amit a fájdalom keserített ki belőled, és ami azt sugallja, hogy ez a lap

nem kell(ene) senkinek. Ha őszinte vagyok, bevallom, néhányszor engem is megkísértett hasonló gondolat, amikor egy-egy vitaindítónak, gondolatébresztőnek szánt cikkünkre soha semmiféle visszajelzést nem kaptunk. Az emberek közönyösek, nincs mindegyre szükség — és ahogyan mindahányszor magamnak is próbáltam ezt átfoljni, most Veled vitatkozom. Teljesen racionális érv: de hiszen a lapszámokat eladják, nem? Én tudom, hogy baráti, ismeretségi körömben várják, igénylik, számontartják a lapot. Bizonyára mások is. Van-e jogunk csak mi magunk eldönteni, hogy ez a lap nem kell senkinek, csak azért jogot formálva, mert annak idején, talán az olvasó hasznára is, de a magunk örömeire és szellemi elégtételére, elvállaltuk a "lapcsinálást"? Ezt megválaszolni a legilletékesebb az Olvasó. Kérdezzük meg Őt, hátha ezúttal lesz válasz.

Mindig tiszteltem Benned (másutt is elmondtam ezt), a kimeríthetetlen energitá, amivel annyi — hiszen — közhasznú és nemes dolgot felvállalsz. Sokan bíznak és hisznek ebben az energiában, ami sokunkra kisugárzik. Ezt a bizalmat nem szabad megingatnod. Fájdalmas érvem, de nem tudom és nem is akarom mellőzni: a gyermekeid, a Filharmónia tagjai nagyrészt Tünde tragikus halála kapcsán szembesültek első ízben az elmúlással, azzal, amivel mi felnőttek azért már többé-kevésbé farkasszemet néztünk: hogy az ember törékeny, olyan nagyon könnyen semmivé foszló csodája a teremtésnek. Nem hagyhatod, nem hagyhatjuk őket abban a gyöttrő tudatban, hogy védhetetlenek. Védnie kell fizikai létüket, lelkük gyermeki tisztaságát — a felnőtt világnak. A megteremtett harmóniát, ha törést szenved, tovább kell vigyázni. Ez olyan erkölcsi parancs, ami alól nem enged kibívót a legmélyebb fájdalom, a legmagasabb keserűség sem.

Kedves Barátom, csak megpróbáltam elsorolni, hogy miért nem vállalkozom megírni azt a bizonyos zárszót.

Talán nem vagyunk illetékesek eldönteni, szükség van-e rá?

Baktainé Nagy Eszter

VIGASZTALÁSOK

"Rajta. Mondd, rajta. Mondassék, rajta. Valahogyan rajta. Míg aztán sehogyan se. Mondassék tovább: sehogyan. Mondd, hogy mondassék. Tév-mondassék. Eztán mondd, hogy tév-mondassék. Mondd test. Benne senki. Semmi elme. Benne senki. Az a legkevésbé. Hely. Ahol senki. Aki a testé. Hogy ott legyen. Oda jusson. Belőle ki. Vissza be. Nem. Ki nem. Vissza nem. Lét csak bent. Rajta, még bent. Még. Mindig ez. Soha más. Mindig a próba. Mindig a bukás. Sebaj. Kezdd újra. Bukj újra. Bukj jobban."

Samuel Beckett: Előre vaknyugatnak

Akármeddig vádolhatjuk a végzetet, megváltoztatni nincs erőnk: sem átokkal, sem zokogással meg nem indítja őt senki sem; nem irgalmas, semmit nem bocsát meg senkinek. Szüntessük hát hasztalan könnyeinket, mert ez a fájdalom minket is előbb a sírba visz, mint hogy a holtakat visszahozná közénk, mivel pedig csupán meggyötör, de semmiképp meg nem enyhít, mindjárt a kezdet-kezdetén szakítanunk kell vele, s el kell zárni lelkünket az üres vigasztaló szólamok, a nekikeseredett tomboló gyász elől. Mert ha a józan meggondolás nem apasztja el könnyeink árját, a végzet ugyan soha nem apasztja el."

Kányádi Sándor

SÁRGA KANKALIN

*Fekete pohárban
sárga kankalin.*

*Sokasodnak
a halottaim.*

*Anyám volt az első
sárga kankalin.*

*Gyűlnek, egyre gyűlnek
a halottaim.*

*Nem fér a pohárba
már a kankalin.*

"Mindegyik isten kell, ne múljanak el soha tőlünk, minden kép minekünk fénylik a múltból elő. Szét ne szórja a szó azt, amit belül érzünk."
Rainer Maria Rilke: Most, ti barátaim

Szilágyi Domokos

HÉTKÖZNAPOK

*Békét a csönddel, békét ki köt?
hagyjatok hétköznapjaim között,
művesnapokon benn s odakint
oldani a félszet, győzni a kint,
adjatok erőt a hétköznapokra
(az ünnepekre talán még futja),
mindig-váratlan halálunk előtt
élnünk erőt és túlélnünk erőt,
lépést tartani — lélek se rebben —
lépést tartani szerelemben,
undorban, bajban, nyomorban, félszeg
napokon legyőzni a félszet,
teremni feledést, amely gyógyít
hazugságot, amely nem lódít,
teremni, teremni, teremni erőt
hétköznapokra az ünnep előtt.*

"...mert mindenki annyit él, amennyit élnie rendeltetett... Nem időnek előtte halt meg az, aki amúgy sem élhetett tovább, mint ameddig élt. Ki van tűzve a céloszlopon mindenkinek: ott is marad, ahová kitézték, rendíthetetlenül, s onnét messzebbre nem tolhatja sem buzgalom, sem irgalom. Vedd úgy, hogy őt szabad akaratából vesztetted el: betöltötte végzetét, s kiszabott idejének elérte határát.

Tehát nincs miért így gyötörnöd magad: "De sokkal tovább élhetett volna még." Nem tört derékba az ő élete, s váratlan csapás sem dülta szét éveit. A megígért fizetséget megkapja mindenki; a végzet a maga útjait járja, és se nem csökkenti, sem nem tetézi az ígéretet. Hiába minden rimánkodás és erőlködés: mindenki annyit kap, amennyit születése napja kiszabott neki. Abban a percben, mikor meglátta a napvilágot, elindult a halál útján, s végső céljához egyre közelebb jutott, és az életét rövidítették meg azok az évek is, amelyek kiteljesítették ifjúkorát. Valamennyien osztozunk abban a tévedésben, hogy azt hisszük: csak az öregek és a törődöttek hajlanak a halál felé, holott oda visz már a csecsemők és az ifjak, s mind a többiek útja is. Bevégzi művét a sors: kiírja belőlünk a halál gondolatát, s maga a halál, hogy könnyűszerrel besurranjon, az élet álarca mögé rejtőzik a csecsemőkort magába olvasztja gyermekkorunk, gyermekkorunkat a serdülés, ifjúkorunkat az öregség szívja fel. Minden gyarapodásunk, ha jól meggondolod, veszteség."

Lucius Annacus Seneca

VIGASZTALÁSOK